

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної (військової) адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ, НАУКОВІ ПІДХОДИ, ДОСВІД

Матеріали
Усеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(м. Харків, 21 листопада 2024 рік)

Харків
2024

УДК 37-051:174:[001.895+005.336.4]-043.86(062.552)

Ф 79

Редакційна колегія:

- Пономарьова Г. Ф.** – докторка педагогічних наук, професорка, заслужена працівниця народної освіти України, Почесна громадянка Харківської області, ректорка – голова;
- Степанець І. О.** – кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової та інноваційної діяльності – заступник голови.

Члени редакційної колегії:

- Дмитренко К. А.** – кандидатка педагогічних наук, доцентка, учена секретарка;
- Купіна О. В.** – методистка;
- Полянчикова А. І.** – керівниця навчально-методичного відділу;
- Прокопенко А. О.** – докторка педагогічних наук, доцентка, завідувачка аспірантури та докторантури;
- Чала А. Г.** – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання;

Відповідальність за якість і достовірність матеріалів
несуть автори публікацій.

Ф 79 Формування і розвиток професійної культури фахівців у галузі освіти: виклики, наукові підходи, досвід : матеріали Усеукр. наук.-практ. конф. (21 листопада 2024 р., м. Харків) / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради [Електронне видання]. – Харків : ХГПА, 2024. – 621 с.

До матеріалів Усеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції включені доповіді науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої, загальної середньої та дошкільної освіти, аспірантів, здобувачів.

Тематика матеріалів збірника охоплює питання формування і розвитку професійної культури фахівців у галузі освіти, зокрема, як наукової проблеми; інтегративного феномена професійної освіти у підготовці сучасного педагога; ролі інноваційного освітнього середовища у ЗВО; впливу наукової роботи на професійний розвиток; значення професійної компетентності та академічної доброчесності; виховання педагога в умовах професіоналізації, а також особливостей впровадження особистісно орієнтованих технологій і моніторингу рівня сформованості професійної культури.

УДК 37-051:174:[001.895+005.336.4]-043.86(062.552)

© Харківська гуманітарно-педагогічна академія, 2024

навчання. Обговорення критичних інцидентів під час колективних засідань сприяє обміну досвідом і розробці спільних стратегій навчання за методикою CLIL.

Висновки. Метод LOCIT є потужним інструментом для вчителів, які використовують підхід CLIL. Він пропонує структурований спосіб аналізу уроків, що дозволяє поглибити розуміння освітнього процесу, сприяти професійному розвитку вчителів, залучити учнів до навчання, покращити його якість. Завдяки систематичному аналізу уроків та внесенню відповідних змін в освітній процес, вчителі можуть досягти більш високих результатів навчання.

Список використаних джерел

1. Coyle D. CLIL – a pedagogical approach from the European perspective. *Encyclopedia of language and education*. Vol. 4. 2007. New York : Springer. P. 97–111.
2. Coyle D. CLIL: Planning tools for teachers. Nottingham : University of Nottingham 2005. p. 11.
3. Coyle D., Hood Ph., Marsh D. The CLIL Tool Kit : Transforming theory into practice. Cambridge University Press, 2010. 173 p.
4. Flanagan J. C. The critical incident technique. *Psychological Bulletin*. 1954 № 15. P. 327–358.

РОЛЬ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ChatGPT)

Грабова А. В., Купіна О. В.

Академічна доброчесність є фундаментальною складовою освітнього процесу, що забезпечує чесність, прозорість і відповідальність у наукових дослідженнях та навчанні. Розвиток технологій штучного інтелекту (ШІ) у сучасній освіті відкриває нові можливості, але водночас створює нові виклики для забезпечення академічної доброчесності. На сьогодні людство переживає без перебільшень унікальні часи, оскільки технологічний прогрес вийшов на новий рівень, створивши штучний інтелект, який проник у всі сфери життя. ChatGPT не оминув і учасників освітнього процесу, які дедалі більше використовують унікальну технологію. Так, ChatGPT часто вигадує текст, задовольняючи запит користувача, видає неіснуючі першоджерела, але тим не менш продовжує використовуватися учасниками освітнього процесу, які нехтують академічною доброчесністю.

Питання формування політики та культури академічної доброчесності останні роки перебуває у фокусі українських та закордонних освітян. Випуск 30 листопада 2022 року американською дослідницькою лабораторією OpenAI чат-боту зі штучним інтелектом ChatGPT (Generative Pre-trained Transformer)

та пізніше, 21 березня 2023 року корпорацією Google, чат-боту зі штучним інтелектом Google Bard, спричинили численні дискусії в наукових та академічних колах щодо того, чи є їх використання прийнятним та добродесним у освітній, науковій та дослідній роботах. Більше того, деякі дослідники кажуть про те, що «поява такого сервісу як ChatGPT від OpenAI стала синонімом прояву академічної недобродесності здобувачів освіти» [3] або навіть порівнюють ситуацію навколо вільного доступу до ChatGPT та безконтрольного його використання з «моральною панікою», внаслідок якої деякі освітні установи, корпорації та цілі країни обмежили або заборонили використання ChatGPT.

Розвиток технологій штучного інтелекту, зокрема ChatGPT, відкриває нові горизонти для використання інструментів ШІ в освітній та науковій діяльності. Проте, постає питання, наскільки ці інструменти відповідають принципам академічної добродесності. Зокрема, проблема полягає у неконтрольованому використанні таких технологій студентами та науковцями для створення наукових робіт або відповідей на навчальні завдання без належного осмислення та власного внеску.

Однією з головних переваг ChatGPT є можливість швидкого генерування тексту, пошуку інформації та її систематизації. Однак, така зручність часто призводить до зловживань, коли студенти чи дослідники намагаються обійти процес глибокого аналізу та критичного мислення. Більше того, ChatGPT може генерувати неправдиві або неповні дані, створюючи ілюзію наукової роботи без дотримання основних етичних принципів.

В освітньому середовищі дедалі частіше фіксуються випадки використання згенерованих текстів без належного посилання або критичної оцінки отриманих результатів. Це прямо суперечить нормам академічної добродесності, яка передбачає відкритість, прозорість та відповідальність за результати досліджень і навчання. Таким чином, постає необхідність не лише у посиленні контролю за використанням штучного інтелекту в освітніх установах, але й у створенні нових етичних стандартів для роботи з ШІ.

Сучасні освітні заклади повинні інтегрувати правила використання технологій ШІ в академічну політику, пояснюючи їх ризики і переваги. Викладачі та науковці мають впроваджувати етичні норми під час роботи з подібними програмами та підвищувати обізнаність щодо важливості критичного підходу до згенерованих ШІ матеріалів. Формування навичок правильного використання ШІ може допомогти уникнути зловживань, водночас сприяючи продуктивнішій та ефективнішій освітній і науковій діяльності.

Таким чином, технології штучного інтелекту мають великий потенціал у покращенні освітнього процесу, але їх використання повинно бути чітко регламентоване, аби запобігти порушенням академічної добродесності. Важливо адаптувати існуючі нормативно-правові акти та етичні стандарти для нового технологічного середовища, у якому штучний інтелект відіграє

дедалі вагомішу роль.

Використання технологій штучного інтелекту, зокрема таких інструментів, як ChatGPT, має великий потенціал для покращення навчальної та наукової діяльності. Проте ці технології несуть і значні виклики для академічної доброчесності. Невідповідне та неконтрольоване використання ШІ може призвести до зниження якості наукових досліджень і навчальних результатів, а також до порушення етичних принципів. Для того, щоб уникнути цих ризиків, необхідно розробити та впровадити чіткі етичні та правові рамки щодо використання штучного інтелекту в освіті. Академічні установи мають відповідально підходити до інтеграції технологій ШІ, навчаючи студентів та науковців критично використовувати ці інструменти, а також дотримуватися принципів прозорості та чесності у своїй роботі.

Список використаних джерел

1. Дубняк М. В. Проблеми визначення правового режиму об'єктів, створених за допомогою технологій нейромереж. *Інформація і право* № 4(31). 2019. С. 45-54.
2. Капіца Ю. М. Тексти, музика, зображення, що створюються штучним інтелектом: до визначення моделі правової охорони. *Інформація і право*. № 1 (36). 2021. С. 45-54.
3. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 19. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/380> (дата звернення: 11.10.2024).

РОЗВИТОК ПОГЛЯДІВ М. ДРАГОМАНОВА

Губський М.О., Калініченко В. В.

Актуальність теми. В особі М. Драгоманова сполучилися кілька видатних постатей: політичний діяч, політолог, дослідник світової й вітчизняної історії, фольклорист і етнограф, викладач, публіцист й літературний критик. Водночас у політичному вимірі М. Драгоманов у першу чергу відомий як ідеолог громадського соціалізму. За роки незалежності України ідейна й громадсько-культурна, а також наукова спадщина М. Драгоманова здобули актуальності, у такий спосіб здобули поштовх у розумінні багатого наукового й публіцистичного доробку ученого, вельми потрібним стає інноваційне бачення історичного значення його суспільно-політичного й ідейного спадку.

Європейсько відомий український мислитель та вчений М. П. Драгоманов значну частину свого життя, а саме 19 років, змушений був провести за кордоном, у еміграції. І саме в цих подорожах і розвивався

124. Краснікова Наталія Вікторівна – вчителька - методист, спеціалістка вищої категорії, вчителька німецької мови Комунального закладу «Харківський ліцей №66 Харківської міської ради».

125. Кривенко Юлія Олександрівна – аспірантка Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. вчителька початкових класів комунального закладу «Харківський ліцей № 6 Харківської міської ради».

126. Кузнецова Оксана Вікторівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

127. Кукленко Ілона Олександрівна – здобувачка вищої освіти психолого-педагогічного факультету Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

128. Куксенко Єгор Вікторович – здобувач II курсу магістратури факультету іноземних мов Криворізького державного педагогічного університету.

129. Купіна Оксана Вячеславівна – докторка філософії, викладачка кафедри природничих дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

130. Курганнікова Ольга Олександрівна – викладачка кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

131. Куцовол Яна Олександрівна – здобувачка освіти психолого-педагогічного факультету Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

132. Куц Олександр Сергійович – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри здоров'я людини та фізичної культури Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.

133. Лабунець Сергій Вікторович – аспірант Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

134. Лавріненко Тетяна Михайлівна – вчителька фізичної культури Комунального закладу «Харківська санаторна школа №11» Харківської обласної ради.

135. Лебедєва Владислава Олександрівна – здобувачка освіти факультету фізичного виховання та мистецтв Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

136. Лебедик Леся Вікторівна – докторка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

137. Лєдок Марина Валеріївна – викладачка кафедри інформатики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

<i>Vertel A. V.</i> METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF TRAINING OF A PSYCHOANALYTICAL AND PEDAGOGICAL CONSULTANT ON EDUCATION IN THE SYSTEM OF PSYCHOANALYTICAL PEDAGOGY OF HELMUTH FIGDOR.....	123
<i>Віднічук І. В., Лонська І. О.</i> АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	125
<i>Возносименко Д. А., Іщенко Г. В.</i> ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ.....	129
<i>Воровка М. І.</i> КАТЕГОРІАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИСТЕМ.....	131
<i>Галіщева Є. Г., Пятницька Д. В., Журавльова І. М.</i> ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ В ЕПОХУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	133
<i>Гарбар С. В.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ДИТЯЧОЇ МУЛЬТИПЛІКАЦІЇ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	135
<i>Глацер Д. М., Корсікова К. Г.</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	140
<i>Пасічник С. О., Гніда О. В.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ.....	142
<i>Горбенко Є. О.</i> РЕКОНСТРУКЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЯК ГЕЙМІФІКАЦІЯ МОЖЕ ПІДВИЩИТИ МОТИВАЦІЮ СТУДЕНТІВ.....	147
<i>Горовенко О. А.</i> ВИКОРИСТАННЯ LOSIТ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ (CLIL).....	150
<i>Грабова А. В., Купіна О. В.</i> РОЛЬ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ChatGPT).....	153
<i>Губський М.О., Калініченко В. В.</i> РОЗВИТОК ПОГЛЯДІВ М. ДРАГОМАНОВА.....	155
<i>Демиденко Т. Г.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНФАНТИЛІЗМУ У СТУДЕНТІВ.....	159

Наукове видання
За загальною редакцією
Галини Федорівни Пономарьової

**ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ
У ГАЛУЗІ ОСВІТИ:
ВИКЛИКИ, НАУКОВІ ПІДХОДИ, ДОСВІД**

**Матеріали
Усеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(м. Харків, 21 листопада 2024 рік)**

Відповідальна за випуск: Полянчикова А. І.